

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף צ"ה

לעיל אמר רב הונא שאף שקונה מקבל על עצמו רבע קב עפר לכל סאה חיטים שהוא קונה, למרות זאת אם הקונה ניפה את סאת החיטים ומצא שיש שם יותר מרבע קב עפר, צריך המוכר לשלם לו חיטים כנגד **כל העפר שהיה מעורב בחיטים** ולא יכול לומר לו שעל רבע קב הוא אינו משלם לו כי אם היה שם רק רבע הוא היה פטור מלשלם.

ויש שאמרו שדין זה הוא מעיקר הדין, שאדם בעיקרון דעתו לקבל חיטים נקיות בלא עפר כלל, אלא שאם היה עד רבע קב אין הקונה טורח לנפות את החיטים כדי לתבוע מהמוכר לשלם על העפר, אך אם יש מעל רבע קב הוא טורח לנפותם ולכן צריך המוכר לשלם לו כנגד כל העפר.

ויש אומרים שמעיקר הדין המוכר פטור מלשלם על העפר כיון שעל דעת זה קנה המוכר את התבואה, אלא שאם היה שם יותר מרבע קב אנו חושדים במוכר שהוא עירב עפר בתבואה, ולכן קונסים אותו שישלם את כל העפר שהיה בה.

ודנה הגמרא האם יש דין שקונסים את האדם אף על מה שמעיקר הדין הוא לא חייב בו ולכן יתכן שמה שהמוכר צריך לשלם את כל העפר זה מקנס, או לא.

ומנסה הגמרא להוכיח שהטעם שהמוכר צריך לשלם לקונה את כל העפר ולא רק את העפר שיותר מרבע קב הוא **מעיקר הדין ולא מקנס**, מברייאת ששנה **רבין בר רב נחמן** לגבי דין שאדם שמכר לחבירו בית כור עפר, ואמר לו בית כור אני מוכר לך הן חסר והן יתר, שהדין הוא שאם מכל סאה שבבית כור היה חסר רבע קב (וכלומר אחד מתוך כ"ד) עדיין המכירה חלה, אבל אם חסר בכל סאה יותר מרבע קב לא את המותר בלבד המוכר צריך להשיב, אלא את כל הרבעים כולן, ואף שמעיקר הדין אם היה נותן לו קרקע פחות רבע קב ולא יותר, אינו צריך להשיב דבר, ורואים שאם המוכר נתן לקונה פחות ממה שסיכמו והוא צריך להשיב לקונה, הדין הוא שהוא משיב לו את הכל.

ודוחה הגמרא ואומרת שאין מכאן ראייה, כיון ששם מעיקר הדין המשמעות של מה שהמוכר אמר לקונה בית כור, היא בית כור שלם, בלא חסרים כלל. אלא שכיון שהוסיף הן חסר והן יתר, הדין שאף אם חסר רבע קב שאינו חשוב הקונה מוחל אך על יותר מרבע אין הקונה מוחל כלל כי הוא שטח שראוי להצטרף לקרקע של ט' קבין שהיא חשובה בפני עצמה, ולכן אף שאם חסר רבע קב לסאה המוכר לא צריך לשלם לקונה עליו, אם חסר יותר הוא חייב לשלם את הכל.

אך לגבי רבע עפר יתכן שהקונה מוחל עליו לגמרי, ולכן לא יצטרך המוכר לשלם עליו לקונה מעיקר הדין אלא רק מדין קנס.

ומנסה הגמרא להוכיח כדברי רב הונא שאמר שאם היה בתבואה יותר מרבע עפר המוכר צריך לשלם לקונה את הכל, מהדין שהתבאר במשנה שאדם שהונה את חבירו ומכר לו מקח במחיר יקר יותר משוויו, אם המחיר הוא יקר יותר משווי המקח בשיעור של פחות משישית נקנה המקח. ואם יותר משישית בטל מקח. ואם המחיר יקר בדיוק בשווי שישית מהמכירה, הקונה קנה אלא שהמוכר מחזיר לו את ההפרש במחיר שהוא הונה אותו בו.

ומוכיחה הגמרא ממה שהמוכר שמכר בדיוק בשישית יקר יותר משווי המקח לא יכול להשיב לקונה רק כל שהוא, כדי שיהיה שיעור ההונאה פחות משישית ואז יקנה המקח, אלא צריך להשיב את כל שיעור ההונאה שהונה את הקונה, שהיכן שהמוכר צריך להשיב לקונה הוא צריך להשיב את הכל, וממילא אף כאן אם יש יותר מרבע עפר המוכר צריך להשיב לקונה מעות כנגד כל הרבע.

ודוחה הגמרא ואומרת שאין מכאן ראייה, כיון שבהונאה המוכר אמר לקונה שהוא מוכר לו את המקח בשוויו, אלא שפחות משישית אין אדם בקיא בשווי המקח המדויק, ולכן מוחל, אבל כשהמוכר מכר את המקח בשישית יותר משוויו, כבר אין כאן מחילה כלל כי וודאי שיש כאן הונאה במקח, ולכן צריך להשיב את כל ההונאה.

ומנסה הגמרא להוכיח כדברי רב הונא שאמר שאם היה בתבואה יותר מרבע עפר המוכר צריך לשלם לקונה את הכל, מהדין ששנינו בברייתא שאדם שמקבל שדה מחברו ליטע הרי בעל הקרקע מקבל עליו שהנוטע יטע עד עשר אילנות בריות שאינם מוציאות פירות על כל מאה אילנות, ואם היו יותר מכאן מגלגלין על המקבל שיטע את כולם.

ורואים שהיכן שהנוטע עבר את השיעור שהדרך למחול בו הוא צריך לנטוע את הכל, וממילא אף כאן אם יש יותר מרבע עפר המוכר צריך להשיב לקונה מעות כנגד כל הרבע.

ודחה רב הונא בריה דרב יהושע ששם הטעם הוא שאם יש שם יותר מ' אילנות בורות, הרי זה כאילו את כל הקרקע הזו הנוטע לא נטע כלל, וכיון שקיבל על עצמו ליטע את כולה חייב לנטוע אותם מחדש. אך לגבי רבע עפר בסאת חיטים יתכן שהקונה מוחל עליו לגמרי, ולכן המוכר לא יצטרך לשלם עליו לקונה.

במשנה התבאר שהקונה מחבירו מרתף של יין מקבל עליו עשר חביות קוססות דהיינו עם יין רע, אלא מאה חביות. ושאלת הגמרא כיצד מדובר במשנה. האם שהמוכר אמר לקונה שהוא מוכר לו מרתף של יין סתם, או מרתף זה של יין, או מרתף זה.

ושואלת הגמרא שלכאורה בכל אופנים אלו אי אפשר לבאר את המשנה, שהרי בברייתא התבאר שבכל אלו הדין שונה ממה שאמרה המשנה. ובאף אחד מהם אין הדין שהקונה מקבל עליו עשר חביות קוססות למאה.

ששנינו בברייתא שאדם שאומר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה.

ואם אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין הנמכר בחנות והיינו יין רע שכולו קוססות.

ואם אמר לו מרתף זה אני מוכר לך אפילו כולו חומץ הגיעו.

ומנסה הגמרא לבאר שבמשנה מדברת על אדם שמכר לחבירו ואמר לו מרתף של יין סתם אני מוכר לך. ומה שבברייתא התבאר שנותן לו יין שכולו יפה, צריך לשנות ולומר שהקונה מקבל עליו עשר קוססות למאה.

ושואלת הגמרא שאי אפשר לבאר כך שהרי שנה ר' חייא שהמוכר חבית יין לחברו נותן לו יין שכולו יפה, ולא יכול לתת לו ממנה קוססות. ועונה הגמרא שזה רק לגבי חבית שכולה אותו יין ולכן צריך לתת לו יין יפה, אבל לגבי מרתף יכול לתת לו עשרה קוססות למאה.

אך דוחה הגמרא שאי אפשר לבאר שבמשנה מדובר על המוכר לחבירו מרתף של יין סתם. שהרי שנה רב זביד ברייתא מבית מדרשו של ר' אושעיא שאדם שאמר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה.

ואם אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות למאה. וזהו אוצר ששנו חכמים במשנתנו, ורואים שבמשנה מדובר על המוכר לחבירו מרתף זה ולא מרתף סתם.

עמוד ב'

ושואלת הגמרא שהרי בברייתא הראשונה התבאר שהמוכר לחבירו מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין הנמכר בחנות דהיינו יין רע שכולו קוססות. ובברייתא שהביא רב זביד התבאר שנותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות למאה.

ועונה הגמרא שברייתא שהביא רב זביד וכן במשנה מדובר שהמוכר אמר לקונה שהיין ראוי למקפה, וכלומר להטעים בו את התבשיל, שייך כזה צריך להחזיק זמן ארוך יותר מיין לשתיה מיד, ולכן הקונה מקבל עליו רק עשר קוססות למאה, אבל בברייתא הראשונה מדובר שהוא לא אומר לו למקפה, ולכן יכול לתת לו אפילו יין שכולו קוססות.

ולכן אומרת הגמרא שאדם שמוכר לחבירו מרתף של יין ואמר לו למקפה נותן לו יין שכולו יפה, ואם מכר לו מרתף זה של יין אם אמר למקפה נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות למאה, ואם לא אמר לו למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות דהיינו יין רע.

ודנה הגמרא מה הדין באדם שמכר לחבירו מרתף של יין סתם, ולא אמר המוכר שהיין ראוי למקפה.

ומביאה הגמרא שנחלקו בזה רב אחא ורבינא, שדעת אחד מהם שהקונה מקבל על עצמו י' קוססות למאה, ומה שבברייתא התבאר שנותן לו יין שכולו יפה זה כיון ששם מדובר שאמר לו למקפה. ודעת החולק שהקונה אינו מקבל על עצמו קוססות כלל.

ומבארת הגמרא שהסובר שהקונה מקבל על עצמו י' קוססות למאה, מדייק מהברייתא שהביא רב זביד, שהתבאר בה שאדם שאמר מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה, וכיון שהתבאר בברייתא שמדובר שם ביין שהמוכר אמר עליו שהוא ראוי למקפה, משמע שאם הוא לא אמר לו כך אין המוכר צריך לתת יין שכולו יפה אלא הקונה מקבל עליו עשר קוססות.

אך החולק וסובר שהקונה לא מקבל על עצמו קוססות, מדייק מהברייתא השנייה שאומרת אף היא שהאומר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה, אלא שאותה לא העמדנו באופן שהמוכר אמר שהיין למקפה, וממילא רואים שאף אם לא אמר לו כך נותן לו יין שכולו יפה.

ושואלת הגמרא שמברייתא זו קשה לדעתו של הסובר שהקונה מקבל על עצמו י' קוססות. ועונה הגמרא שלדעתו צריך לבאר שגם בברייתא הזו מדובר שהמוכר אמר שהיין מיועד למקפה, ולכן התבאר בברייתא שאין הקונה מקבל על עצמו קוססות, אך אם לא אמר לו למקפה הוא מקבל על עצמו קוססות.

ומה שהתבאר בגמרא לעיל שבברייתא זו מדובר שלא אמר לו למקפה הוא על המשך הברייתא שהאומר לחבירו מרתף זה של יין אני מוכר לך. והוא יבאר את הברייתא כך, שאומרת הברייתא שאומר לחבירו מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה, במה דברים אמורים **שאמר לו למקפה**, אבל אם לא אמר ליה למקפה מקבל. ואם אמר לו ומרתף זה של יין **ולא אמר לו למקפה** נותן לו יין הנמכר בחנות.

ושואלת הגמרא לדעתו של הסובר שהמוכר לחבירו מרתף יין סתם הקונה לא מקבל על עצמו קוססות, קשה מהברייתא שהביא רב זביד ששם התבאר שמדובר שהמוכר אמר שהיין למקפה, ומשמע שאם המוכר לא היה אומר זאת הקונה כן מקבל על עצמו קוססות.

ועונה הגמרא שלדעתו מה שהתבאר שהברייתא של רב זביד מדברת על אמר לו למקפה, זה רק הדין שהובא בברייתא של המוכר לחבירו **מרתף זה של יין**, ששם מדובר שאמר לו למקפה ולכן מקבל על עצמו רק י' קוססות. אבל המוכר לחבירו **מרתף יין סתם** שהתבאר שם שאינו מקבל על עצמו קוססות, מדובר באמת אף על אדם שלא אמר למקפה, ואף בזה הדין שהוא לא מקבל על עצמו קוססות כלל.

מביאה הגמרא דין שאמר רב יהודה שיין רע הנמכר בחנות מברכין עליו בורא פרי הגפן, אך רב חסדא חולק וסובר שאין מברכים בורא פרי הגפן על יין שהתקלקל.

שואלת הגמרא כיצד אמר רב יהודה שמברך על יין רע בורא פרי הגפן שהרי שינינו בברייתא שעל הפת שעפשה ועל היין שהקרים ועל תבשיל שעברה צורתו אומר שהכל נהיה בדברו.

ותירץ רב זביד שלדעת רב יהודה מדובר בברייתא ביין כל כך רע שאינו נמכר אלא בקרנות העיר, ועליו מברכים שהכל ולא בפה"ג.